

देह एक चमत्कार

श्रीमद् नामचैतन्य भानुदास

दि. ३१-०३-२००९

दैनिक सकाळ, मुंबई यांच्या सौजन्याने

अध्यात्म-विज्ञानाप्रमाणे जगाच्या पाठीवर चमत्कार असा काही प्रकार नसतोच. एखादी घटना आपल्या बुद्धिला अनाकलनीय अशी घडली किंवा त्या घटनेमागचं विज्ञान आपल्याला ज्ञात नसलं की आपण त्याला चमत्कार म्हणतो. जोपर्यंत एखाद्या गोष्टीचं यत्किंचितही ज्ञान आपल्याला होत नाही किंवा त्याची पूर्णतः उकल होत नाही, तोपर्यंत ती गोष्ट आपल्यासाठी गूढच असते. मानव हा बुद्धिजीवी प्राणी आहे. जसजशी स्वतःच्या देहाविषयीची उकल मानव करून घेऊ लागला, तसतशी देहरचनेतील गूढता कमी कमी होत गेली. देहाच्या प्रत्येक भागाची उकल हा मानवासाठी आश्चर्याचा धक्काच होता. निसर्गनिर्मित मानवी देहाची जसजशी उकल मानवाला होत गेली, तसतशी मानवाने प्रत्येक अवयवाच्या कार्यप्रणालीच्या तत्त्वावर एकेका जीवोपयोगी वस्तूची निर्मिती केली. ज्यावेळी डोळ्याच्या रचनेची आणि त्याच्या कार्यपद्धतीची उकल झाली त्यावेळी मानवाने कॅमेरे आणि व्ही.डी.ओ.ची निर्मिती केली. कानाची रचना आणि त्याची कार्यपद्धती यांच्या ज्ञानातून साऊंड सिस्टिमची निर्मिती झाली. स्नायुंच्या कार्यपद्धतीच्या आधारे क्रेन, बुलडोजर इत्यादींची निर्मिती झाली. एक ना दोन. निसर्गनिर्मित मानवी देहाच्या अभ्यासातून मानव बरंच काही शिकला. त्यातूनच मानवाने अनेक जीवोपयोगी, नव्हे जीवनावश्यकच म्हणा ना, वस्तू तयार केल्या. बुद्धिच्या आधारे ज्या मेंदूच्या माध्यमातून मानवाने देह रचनेचं इतकं सखोल संशोधन केलं, त्या मेंदूच्या रचनेविषयी मानवाला उत्सुकता असणं स्वाभाविकच आहे. मेंदूची रचना आणि कार्यप्रणाली ही शरीराच्या इतर कोणत्याही अवयवांपेक्षा सर्वाधिक गुंतागुंतीची आहे. खरं तर, आजमितीला मेंदूची रचना आणि त्याची एकूण कार्यप्रणाली यांचं चार ते पाच टक्केच ज्ञान मानवाला झालं आहे. या अल्प ज्ञानाच्या आधारेही मानवाने कॉम्प्युटरची निर्मिती केली. इतर ग्रहांवर पाठवली जाणारी रॉकेट्स, माहिती तंत्रज्ञानासाठी पाठवले गेलेले सॅटेलाईट्स वगैरेंची उत्तुंग भरारी मानवाने मारली आहे. तरीही यांचं नियंत्रण मात्र कॉम्प्युटर द्वाराच केलं जातं. खरं तर, कॉम्प्युटर हा या युगातला परवलीचा शब्द झाला आहे. कॉम्प्युटर आणि त्याला जन्म देणारा मेंदू यातील फरक यापुढे आपण पाहू.